

LEGGELDERVELD: RUST VOOR DIEREN, PLEZIER IN BLAUWE MEER

Het Leggelderveld is waardevol en afwisselend. Met natte en droge heide, veentjes, vennen, akkers, graslanden, bos en een zwemplas. Het Blauwe Meer ligt midden in het gebied en trekt jaarlijks duizenden bezoekers. Zij genieten van de zon en het water. Op de heide groeien zeldzame planten als veenpluis, beenbreek en klokjesgentiaan. Als eigenaar en beheerder spannen we ons in om het Blauwe Meer aangenamer en de heidevelden rustiger en natuurlijker te krijgen.

Het Leggelderveld kent twee gezichten: het drukke deel van het Blauwe Meer, waar veel mensen met plezier komen zwemmen en recreëren, en het rustige open natuurdeel met heidevelden. Sinds 1957 beheren wij het Leggelderveld, waar we dankzij aankopen inmiddels 321 hectare in eigendom hebben. Bijzonder aan het gebied is de arme en deels vochtige zandgrond. Op de heide groeien dop- en struikheide, met daartussen zeldzaamheden als beenbreek. Speciaal is de klokjesgentiaan, beroemd om zijn heldere blauwe kleur. Deze twee soorten staan op de Nederlandse Rode lijst van bedreigde planten. Landelijk gaan ze hard achteruit. De planten trekken bijzondere insecten aan. Zo is de heivlinder een landelijke zeldzaamheid die zich hier thuis voelt.

Nieuw: Gebiedsvisie Leggelderveld 2023-2041

Dat de natuur hier floreert, is mede te danken aan eerdere uitbreidingen en herstelprojecten. Graslanden zijn teruggegeven aan de natuur, vennen hersteld en open heidevelden gecreëerd. In maart 2023 verscheen onze nieuwe Gebiedsvisie Leggelderveld 2023-2041. In dit document beschrijven we de gewenste ontwikkeling van het gebied en ons beheer voor de komende 18 jaar. Zo'n gebiedsvisie stellen we op voor al onze terreinen. Deze folder geeft een samenvatting van de gebiedsvisie.

Gentiaanblauwtje terug!?

Het gentiaanblauwtje is een zeldzame dagvlinder. De vlinder is afhankelijk van de klokjesgentiaan en een speciale soort mier. Tot 2015 kwam het gentiaanblauwtje voor in het Leggelderveld. Daarna is hij verdwenen. De komende periode achterhalen we de oorzaken en willen we knelpunten oplossen. Als dit lukt, zetten we ons in voor herintroductie van het gentiaanblauwtje in het Leggelderveld. Hiervoor werken we nauw samen met de provincie Drenthe en De Vlinderstichting.

8 speerpunten

Om het Leggelderveld mooier en natuurlijker te maken, gaan we de komende tijd aan de slag met 8 speerpunten. Ondanks de hoge recreatiedruk bij het Blauwe Meer is de rust een van de belangrijkste kernwaarden van het gebied. Als beheerder zetten we ons in om de rust en het afwisselende landschap met hoge cultuurhistorische en natuurwaarden te behouden in het gebied.

1 Afwisseling dankzij beheer

Het Leggelderveld kent veel variatie, met natte en droge heide, vennen, akkers, graslanden en bossen. Met een uitgekiend beheer houden we die afwisseling in stand. Doen we niets, dan verandert het gebied in een groot bos. Om de heide open te houden, begrazen we met koeien, verwijderen we opslag van bomen en maaien we delen. In het noordelijke deel van het gebied leggen we een nieuwe akker aan, de bestaande akker in het zuidelijke deel breiden we uit. Op onze akkers verbouwen we gewassen als winterrogge en maken we ruimte voor broed- en wintervogels. 's Winters blijft speciaal voor de vogels een deel van het gewas staan. Wat nog zichtbaar is aan geologie en cultuurhistorie houden we in stand. De impact van de zandafgraving mag niet groter worden.

2 Rust voor dieren, ruimte voor recreanten

Het Blauwe Meer is in trek. We willen dat mensen volop van de zwemplas en het strand genieten, maar elders in het gebied willen we de rust bewaren. Voor de dieren die er leven en voor medebezoekers. Reeën en broedvogels zijn bijvoorbeeld gevoelig voor verstoring. Om de kwetsbare vegetatie en de fauna te beschermen, willen we Alenburg en De Veenputten nog rustiger krijgen. Wandelaars blijven welkom, maar alleen op de aangewezen paden. Fietsers kunnen over het fietspad van de Hoofdvaart en de Koekoeksweg naar het Blauwe Meer. Tussen zonsondergang en zonsopkomst is het Leggelderveld gesloten. We gaan samen met de gemeente en omgeving op zoek naar de mogelijkheid om als ruiter veilig het Leggelderveld te passeren. Het Leggelderveld vinden wij te klein en kwetsbaar voor ruiterpaden.

3 Water vasthouden

De vochtige heidevelden kampen met droogte, vooral 's zomers, en door klimaatverandering neemt de kans op droogte toe. Planten als klokjesgentiaan vereist een arme én vochtige grond. Daarom willen we meer water vasthouden. Vijf jaar geleden zijn al sloten gedempt, percelen geplagd en bomen verwijderd. Onze wens is om het waterpeil in de beekdalen te herstellen. Hier willen we samen met de omgeving, de provincie en het waterschap mee aan de slag.

4 Zeldzaamheden helpen

We zien kansen om de biodiversiteit in het Leggelderveld te verhogen. Daarbij richten we ons op een aantal zeldzame soorten. In het beheer krijgen valkruid, gentiaanblauwtje, heivlinder, komma-vlinder, konijn, tapuit en draaihals extra kansen. Het bijzondere valkruid zaaien onze vrijwilligers handmatig. Ook brengen ze leem op de grond aan. Naast het gentiaanblauwtje (zie kader) willen we ook andere zeldzame soorten herintroduceren in het Leggelderveld, bijvoorbeeld door het aanbrengen van maaisel met zaden uit andere gebieden. Met het konijn gaat het niet goed in Nederland. De diersoort is toegevoegd aan de Rode Lijst van bedreigde zoogdieren. Het konijn verdient onze aandacht.

6 Groene omgeving

We verbreden ons blikveld. Niet alleen in het Leggelderveld, ook in de omgeving zien we graag dat de natuur meer ruimte krijgt. Rondom het Leggelderveld willen we met andere partijen een meer groene en duurzame overgangszone realiseren. Samen met de omgeving – boeren, waterschappen, gemeente, particulieren – zoeken we naar kansrijke groene initiatieven. Denk aan bloemrijke wegbermen, natuurvriendelijke oevers, natuurinclusieve landbouw en het verhogen van de waterstand op de flanken van het beekdal. Dergelijke maatregelen maken het landschap ook aantrekkelijker voor wandelaars, fietsers en ruiters.

7 Leggelderveld verbinden

Het Leggelderveld ligt als natuurgebied geïsoleerd. Veel insecten, reptielen, amfibieën en zoogdieren kunnen het gebied nauwelijks bereiken. Vroeger was het onderdeel van een groot heide-, veen- en moerasgebied, namelijk de Dieverder en Leggeler Smildervenen. We willen het Leggelderveld weer verbinden met het Hijckerveld en het Drents-Friese Wold, zodat dieren zich onbelemmerd kunnen verplaatsen. Verbinden vraagt het verwerven en inrichten van nieuwe natuur en het passeerbaar maken van wegen en kanalen. Richting het Drents-Friese Wold willen we een bos- en heideverbinding ontwikkelen. Ook in het Leggelderveld leggen we voor reptielen en vlinders een verbinding aan, namelijk een nieuwe heidecorridor tussen Alenburg en het Leggelderveld.

8 Het Blauwe Meer

Bij de recreatieplas is het vooral bij mooi weer druk. We knappen de kiosk op en geven de plek een gastvrije en verzorgde uitstraling. Samen met de omgeving, de gemeente en de veiligheidsregio pakken we de parkeerproblematiek en de nachtelijke overlast aan.

5 Invasieve exoten verwijderen

Uitheemse planten die een gevaar vormen voor de inheemse, verwijderen we uit het Leggelderveld. De uitzondering op deze regel zijn de cranberry en de Amerikaanse vogelkers. In de bossen mag de Amerikaanse vogelkers voorkomen, op de heide niet. Cranberry gedogen we in een veentje in Alenburg omdat het verwijderen grote natuurschade aanricht. In de Veenputten wordt de soort wel verwijderd.

Adder

Meer rust op het Leggelderveld

De heidevelden van het Leggelderveld stralen rust uit. Rust is belangrijk voor de natuur, maar ook voor wandelaars. We zetten ons in om de rust beter te bewaren. Alenburg, het noordelijke deel van het Leggelderveld, blijft toegankelijk door middel van het wandelpad aan de oostrand. In de overig delen kiezen we voor rust. Daarom zijn honden hier alleen buiten het broedseizoen welkom. In de rest van het gebied zijn honden welkom, mits aangelijnd. Hopelijk gaan in Alenburg kraanvogels broeden.

Omgeving bij gebied betrekken

De omgeving is betrokken bij het Leggelderveld. Velen komen er voor een ommetje en om te zwemmen en zonnebaden. Een groep vrijwilligers steekt tussen juli en maart tweewekelijks de handen uit de mouwen. Ze houden de heide open en monitoren zeldzame plantensoorten. We vinden het belangrijk om omwonenden te informeren over het gebied. Voor het opstellen van deze gebiedsvisie organiseerden we een bijeenkomst. Een grote wens van omwonenden was dat de overlast van de recreatie van het Blauwe Meer afneemt. Hier gaan we ons hard voor maken. Ook zorgen we dat het recreatiebeleid duidelijker wordt gecommuniceerd.

Valkruid

Help mee

Natuurmonumenten maakt zich samen met alle donateurs, leden en vrijwilligers sterk voor de natuur in Nederland. Ons doel is een natuurlijker Nederland voor iedereen. Daarbij kunnen we jouw hulp goed gebruiken. Als lid maak je blijvend deel uit van onze beweging. Meld je aan via www.natuurmonumenten.nl/help-mee.

Colofon

Natuurmonumenten
Beheereenheid Zuid-Drenthe
Oude Benderseweg 14, Ruinen
0522 476200

Tekst: Addo van der Eijk
Opmaak: Greetje Bijleveld
Foto's: Beeldbank Natuurmonumenten
Maart 2023

